

Herziene ventilatienorm NEN 1078: wat gaat er veranderen?

In mei 2020 is de herziening van de ventilatienorm NEN 1087 afgerond. Volgens commissievoorzitter Marco Hofman een belangrijke stap in het verbeteren van de luchtkwaliteit in gebouwen. Een interview over de voorgenomen wijzigingen.

Tekst Henk Bouwmeester

"Ik ben ervan overtuigd dat met de ontwikkeling van de nieuwe ventilatienorm de volgende stap is gezet in het verbeteren van de luchtkwaliteit in gebouwen", zegt Marco Hofman, voorzitter van de NEN-normsubcommissie die gaat over ventilatie van gebouwen.

Normatieve hoofdstukken

Wat is er nieuw? In de normatieve hoofdstukken van de NEN 1087 staan onderwerpen die installateurs bekend in de oren zullen klinken. Deze zijn al bekend uit de versie van 2001 zoals de bepaling van de ventilatiecapaciteit, verdunning en spuiventilatie. De bepalingsmethoden zijn echter op een andere manier uitgewerkt, waardoor de verwachting is, dat er in de praktijk eenvoudiger mee kan worden gewerkt. Ook zijn er aanvullingen gedaan, met name gericht op de utiliteitsbouw, bijvoorbeeld ten aanzien van de verdunningsfactor voor grote capaciteiten. Een grote aanpassing betreft de ventilatiesysteemtypering (VST). De bekende aanduidingen A, B, C en D worden vervangen door een indeling in zeven categorieën. Deze indeling is gebaseerd op alle manieren waarop in theorie verse lucht een gebouw kan binnenkomen, doorstromen en het gebouw weer kan verlaten. Deze indeling is robuust voor technische innovaties en sluit aan op Europese nomenclatuur. In een eerder artikel in deze serie is de nieuwe indeling toegelicht en vergeleken met de manier waarop tot nu toe de ver-

schillende ventilatiesystemen zijn aangeduid. Een ander nieuw onderdeel gaat in op koeling met ventilatie, in de praktijk ook wel ventilatieve koeling of zomernachtventilatie genoemd.

Ventilatieprestatie

De NEN 1087 sorteert voor op beoordeling van de ventilatieprestatie van de verschillende systemen: hoe presteert een systeem in de praktijk? Er is veel behoefte aan een valide instrument om de kwaliteit van een ventilatiesysteem in de praktijk te kunnen voorspellen. Het gaat uiteindelijk immers niet om de installatietechniek, maar om de kwaliteit van het binnenmilieu die daarmee wordt gerealiseerd. Niet alleen bewoners en andere eindgebruikers willen op het systeem kunnen vertrouwen, ook installateurs, bouwbedrijven, ontwikkelaars en organisaties als het RIVM en het Longfonds willen op dit punt meer houvast.

'De indicatieve bepalingsmethode is een belangrijke eerste stap'

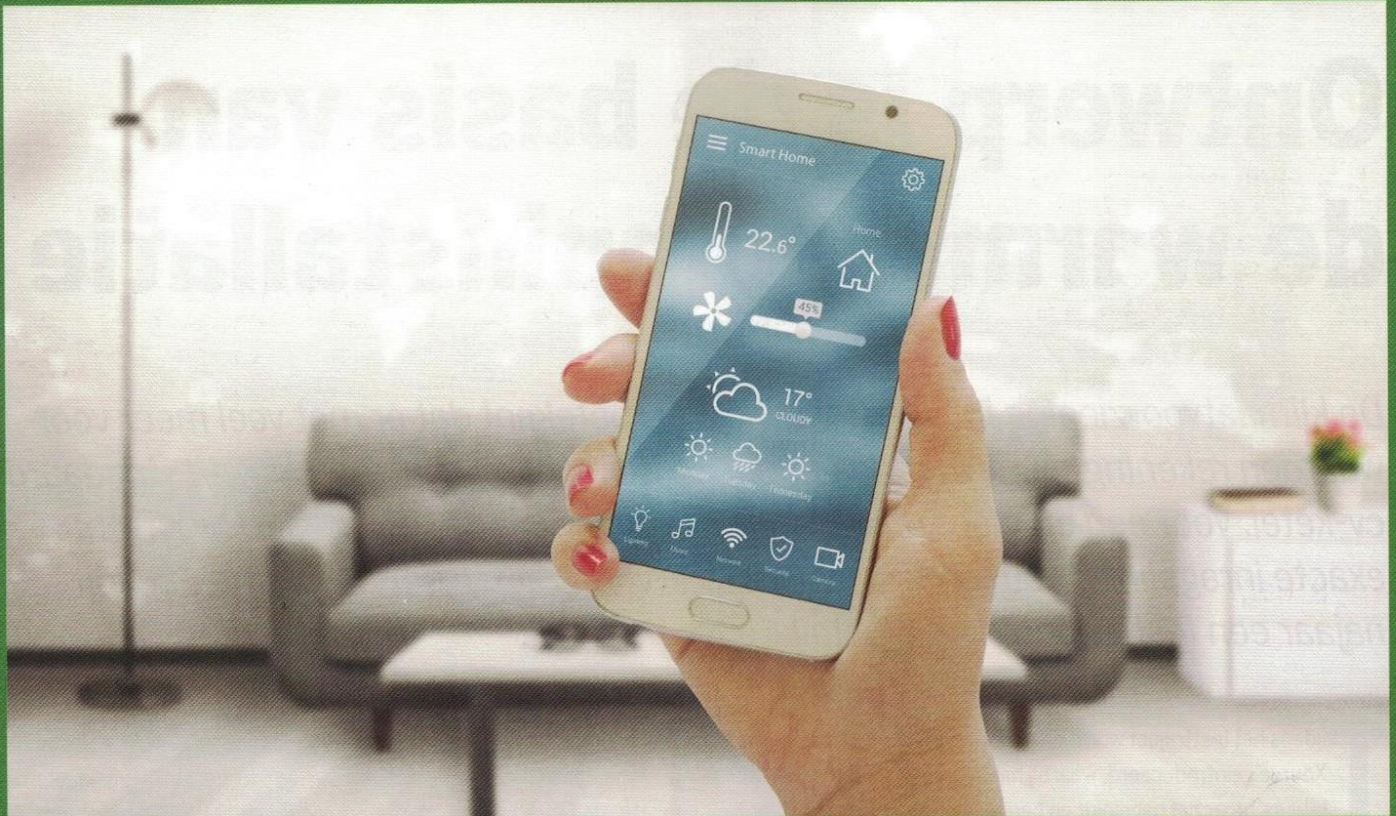
Doet het systeem werkelijk wat je er op grond van de theorie van zou kunnen verwachten? Dat is een lastig te beantwoorden vraag en ieder antwoord stuit op veel praktische bezwaren. Het effect van een ventilatiesysteem hangt immers voor een gedeelte af hoe de bewoners uiteindelijk met het systeem omgaan.

Een indicatie

De NEN-normcommissie heeft in dit verband lang gewerkt aan de Indicatieve Bepalingsmethode Ventilatieprestatie (IBVP) voor woningen. De IBVP is geen normatief onderdeel van de nieuwe norm, maar opgenomen in een bijlage. Bij invoering van de NEN 1087 krijgt de IBVP dus geen kracht van wet, maar hooguit kracht van aanbeveling.

Waarom is er zoveel over te doen? Marco Hofman: "Het is een nieuwe benadering die niet eerder in een norm is opgenomen. De markt is er ook nog niet mee bekend. Ik zie deze indicatieve bepalingsmethode daarom als een belangrijke eerste stap. Een stap op weg naar beter functionerende ventilatie in woningen." De IBVP is door de rapporteurs ontwikkeld om een indicatie af te kunnen geven voor de effectiviteit van de ventilatievoorzieningen. Daarvoor is gebruikt gemaakt van beschikbare data uit de praktijk. Afhankelijk van een aantal parameters wordt een inschatting gemaakt van de te verwachten prestatie van het ventilatiesysteem in de praktijk. Parameters die meetellen zijn bijvoorbeeld de geïnstalleerde capaciteit, de regeling en de wijze van bediening. Een ventilatiesysteem waarbij de prestaties sterk afhankelijk zijn van de wijze waarop bewoners ermee omgaan, krijgt in de IBVP een slechtere waardering dan een systeem dat volledig automatisch werkt, bijvoorbeeld met voldoende sensoren.

Het is nog even afwachten of de nieuwe NEN 1087 ook werkelijk een betere binnenluchtkwaliteit oplevert.

Vergrootglas

Aangezien de IBVP ook is gekoppeld aan het type ventilatiesysteem ligt dit uiteraard onder het vergrootglas van de ventilatiemarkt. Marco Hofman: "We zijn gestart met het opnemen van de IBVP als normatief hoofdstuk. Maar dat bleek een te grote stap omdat er op dit moment niet meer dan een indicatieve voorspelling kan worden afgegeven. Terecht is door de markt aangegeven dat er eerst ervaring opgedaan moet worden met deze methode. Pas dan kun je betrouwbare uitspraken doen over de ventilatieprestatie die je kunt verwachten. We hebben daarom de keuze gemaakt om de IBVP onderdeel te laten blijven van de norm, maar dan als een informatieve bijlage."

Hierdoor is de markt dus niet verplicht om de IBVP te gebruiken, terwijl de NEN Normcommissie wel aangeeft dat het serieus is. Zij laat zien dat dit deel van de norm in een volgende fase wel een onderdeel van de bouwregelgeving zou moeten worden. Dan worden dus ook in het Bouwbesluit eisen gesteld aan de ventilatieprestatie in de praktijk en wordt dat bij de vergunningverlening getoetst. Dat is nu een stap te ver, maar de NEN 1087 sorteert daar wel op voor. Tegelijk kunnen marktpartijen nu al met de IBVP aan de slag om ervaring op te

doen en om zich ten opzichte van elkaar te onderscheiden.

Wettelijke verankering

Het huidige Bouwbesluit gaat over in het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL) en dat is een onderdeel van de nieuwe Omgevingswet. De introductie van die wet is echter met een jaar uitgesteld tot januari 2022. Dit betekent dat het Bouwbesluit in de huidige vorm nog een jaar langer mee zal gaan. Betekent dit ook uitstel voor de NEN 1087? Hofman: "Ik stel me voor dat we in de tweede helft van dit jaar de aansluiting op de bouwregelgeving gaan voorbereiden. Dan kan die medio 2021 worden verankerd. We hoeven niet te wachten op het BBL. In principe is dat ook mogelijk in het Bouwbesluit 2012, omdat we in overleg met het Ministerie van BZK zijn uitgegaan van een zogenoemde 'beleidsneutrale' aansluiting."

Om die reden zijn gewenste aanpassingen aan de eisen waarover nu overleg met het ministerie plaatsvindt, zoals een hogere eis voor de ventilatiecapaciteit in slaapkamers en meer aandacht voor kookafzuiging, nu nog niet in de norm verwerkt. In de tekst van NEN 1087 zijn hierover wel al opmerkingen opgenomen.

Coronapandemie

De hamvraag is natuurlijk of de nieuwe NEN 1087 nu ook werkelijk een betere binnenluchtkwaliteit oplevert. Marco Hofman: "Dit is de eerstvolgende stap. Tegelijk is het zeker niet de laatste stap. We kunnen niet op onze lauweren rusten. We moeten door blijven gaan met het omarmen van nieuwe ontwikkelingen. Kijk alleen maar naar de enorme aandacht voor ventilatie naar aanleiding van de coronapandemie." Overdracht van virussen en besmetting via aerosolen staat ineens weer volop in de schijnwerpers. Maar ook fijnstof binnenshuis door koken schreeuwt om aandacht. "Met de nieuwe NEN 1087 zetten we een stap en bepalen we tegelijk de richting voor een volgende stap. Ik verwacht veel spin-off. De ventilatie-eisen zullen in de bouwregelgeving ter discussie worden gesteld en op termijn zijn hogere minimumeisen te verwachten voor de te installeren ventilatiecapaciteit in gebouwen." ■

Dit is het vierde en voorlopig laatste artikel in een serie over de veranderingen in de regelgeving over ventilatiesystemen. De serie is geschreven in samenwerking met Marco Hofman, voorzitter van de NEN-normsubcommissie 'Ventilatie en luchtdoorlatendheid gebouwen'.